

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY

THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

e-mail: prop@mos.gov.pl, tel. (+48 22) 36 92 479, <https://www.gov.pl/web/klimat/prop>

PROP/4/2023

Warszawa, 12 lipca 2023r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. SPS-WP.020.189.4.2023

Data wpływu 14.08.2023

Pan Dariusz Salomończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

OPINIA

Na temat poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody w odpowiedzi na pismo z dnia 5 lipca 2022r., znak: SPS-WP.020.189.4.2023.

Państwowa Rada Ochrony Przyrody opiniuje **negatywnie** poselski projekt o zmianie ustawy o ochronie przyrody.

Uzasadnienie:

Wprowadzanie ścisłych zakazów zazwyczaj nie wpływa na poprawę stanu ochrony, a bardzo często wywołuje działania wręcz przeciwne i przyczynia się do powstanie szarej strefy. Zdaniem PROP proponowany zakaz narusza prawo UE odnośnie swobodnego przepływu towarów i usług i może ograniczyć równe szanse polskich przedsiębiorców.

W krajach UE w wystawianych dokumentach (świadectwach i zezwoleniach) stosuje się podwójne oznakowania, czyli symbole UE: (A,B,C) i symbole Konwencji Waszyngtońskiej (I,II,III) a w krajach trzecich stosowane są jedynie symbole Konwencji. Z tego powodu powinno się używać podwójnego oznaczenia załączników.

Używając pojęcia „import” rozumiany jako „przywóz” należy pamiętać, że odnosi się ono do wprowadzenia okazów na teren Unii (w tym Polski) z krajów trzecich. Obrót okazami na terenie Unii nie podlega kontroli, a zatem zakaz wprowadzenia na terytorium Polski gatunków z załącznika A, czy wybranych z załącznika B nie podlega kontroli na granicach UE zgodnie z zasadą swobodnego przepływu towarów. Kontrola importu z krajów trzecich jest możliwa na granicach naszego kraju, ale wprowadzenie zakazu w Polsce nie ma sensu gdy inny kraj członkowski wyda stosowne zezwolenia importowe.

Kilka informacji o skali i rodzaju zezwoleń importowych dla gatunków umieszczonych w zał. A/I, oraz wskazanych gatunków z zał. B/II. Zestawienie nie uwzględnia ogrodów zoologicznych i instytucji naukowych.

W latach 2020 – 2023 (do dnia dzisiejszego) Komisja PROP do spraw CITES wystawiła 187 opinii, w tym 120 do zezwoleń importowych na trofea łowieckie, łącznie dla 11 gatunków.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.189.4.2023

Data wpływu 16.08.2023

- gepard *Acinonyx jubatus* (zał.: I CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- lew *Panthera leo* (zał.: II CITES i B do rozporządzenia 338/97)
- nosorożec biały południowy *Ceratotherium s. simum* (zał.: II CITES i B do rozporządzenia 338/97)
- lampart *Panthera pardus* (zał.: I CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- słoń afrykański *Loxodonta africana* (zał.: II CITES i B do rozporządzenia 338/97)
- niedźwiedź brunatny *Ursus arctos* (zał.: II CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- oryx szablrogi *Oryx dammah* (zał.: I CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- wilk *Canis lupus* (zał.: II CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- krokodyl syjamski *Crocodylus siamensis* (zał.: I CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- oryks arabski *Oryx leucoryx* (zał.: I CITES i A do rozporządzenia 338/97)
- żbik *Felis silvestris* (zał.: II CITES i A do rozporządzenia 338/97)

W okresie tym do polskiego organu CITES nie wpłynął żaden wniosek o wydanie zezwolenia importowego na trofea łowieckie z zebry.

Dla okazów z załącznika A/I importer, który chce je wprowadzić na teren UE, musi uzyskać komplet dokumentów: zezwolenie importowe, wydane w pierwszej kolejności przez organ administracyjny CITES kraju, do którego ma być przywieziony okaz, oraz wydawane w drugiej kolejności zezwolenie eksportowe lub świadectwo reeksportu, przez organ administracyjny CITES państwa, z którego okaz jest wywożony.

Dla okazów z załącznika B/ II importer, który chce je wprowadzić na teren UE, musi uzyskać : zezwolenie eksportowe lub świadectwo reeksportu wydane w pierwszej kolejności z kraju, z którego okaz jest wywożony, oraz zezwolenie importowe, wydawane w drugiej kolejności z kraju UE, do którego chcemy przywieźć okaz.

Pozyskiwanie trofeów łowieckich (trophy hunting), jeśli realizowane jest w sposób zgodny ze zrównoważonym użytkowaniem populacji oraz pod kontrolą jest uznane przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody (IUCN 2012) jako narzędzie ochrony gatunków. Wiele przykładów racjonalnego gospodarowania populacjami zwierząt potwierdza pozytywne znaczenie trophy hunting, np. dla gatunków dzikich owiec i kóz czy innych (<https://iucnsuli.org/index.php/2020/07/09/321/>; Naidoo et al. 2011, Frisina & Tareen, 2009), można też cytować prace negujące znaczenie tego narzędzia. Ale przedmiotem opinii PROP nie jest ta kwestia znaczenia trofeowych polowań, lecz import okazów, który nie może się odbyć bez odpowiedniego zezwolenia z kraju pozyskania, czyli są to legalnie pozyskane okazy.

Całkowity zakaz sprowadzania żywych okazów, jako możliwość ominięcia przepisów ustawy dot. importu trofeów łowieckich jest zbyt radykalny. W Polsce nie odnotowano takich przypadków.

Należy też pamiętać, że rozporządzenie 338/97 mówi o okazach, są to zarówno zwierzęta i rośliny, okazy żywe jak i martwe, spreparowane części i całe okazy, próbki i wyciągi.

Poniżej podano niektóre przykłady gatunków z zał. A oraz B, które sprowadzono do Polski wraz z uzasadnieniem importu.

- żółw grecki *Testudo hermanni* (zał. CITES/UE: I / A) - jest sprowadzany przez hurtownie zoologiczne i prywatnych hodowców. Zakaz może wzmocnić

- działalność firm konkurencyjnych z krajów członkowskich, a ograniczenie hodowli będzie miało negatywny wpływ na stan ochrony dzikiej populacji;
- ara zielona *Ara militaris* (zał. CITES/UE: I / A) -podobnie jak inne papugi sprowadzana jest przez hodowców w celu poprawy wartości genetycznej stada hodowlanego;
- papuga żako *Psitacus erithacus* (zał. CITES/UE: I / A) jest sprowadzana, jako uzupełnienie stada hodowlanego i własność osobista „P”;
- żółw promienisty *Astrochelys radiata* (zał. CITES/UE: I / A) incydentalnie przywożony jako własność osobista „P”;
- słoń afrykański *Loxodonta africana* (zał. CITES/UE: II / B) - z kości słoniowej wykonane są między innymi nakładki na klawisze fortepianów i pianin. Wprowadzenie zakazu bezwzględnego przywozu okazów naruszy swobodę przepływu usług w ramach UE i w dużym stopniu ograniczy lub wręcz uniemożliwi działanie polskich firm, specjalizujących się w renowacji instrumentów klawiszowych
- Zwierzęta ratowane z pożogi wojennej na Ukrainie i przywożone do Polski, z zastosowaniem uproszczonej procedury z obiegiem dokumentów w trybie retrospektywnym - bez stosownych dokumentów,
- Okazy różnych gatunków stosowanych w przemyśle farmaceutycznym, kosmetycznym itp.

PROP uważa, że możliwość zwolnienia z obowiązujących zakazów powinna być nadal zachowana, a organem opiniującym takie odstępstwa jest Komisja PROP ds. CITES a zakaz nie rozwiązuje problemu ochrony gatunków, powoduje jedynie wyższe koszty. Zasady i sposoby ochrony gatunków zwierząt muszą być przygotowane i realizowane przede wszystkim na obszarze naturalnego występowania gatunku. Z poziomu Polski, nawet Europy nie rozwiązaliśmy problemu zagrożeń gatunków w Afryce czy Ameryce Południowej, bo niekontrolowane pozyskiwanie okazów przez myśliwych czy kolekcjonerów to jedno z większej liczby zagrożeń, z których najważniejsze są utrata siedlisk i wzrastająca antropopresja. Ale na pewno warto przeanalizować problemy ochrony i zarządzania populacjami gatunków zwierząt w naszym kraju, w tym gatunków wpisanych do załączników Konwencji Waszyngtońskiej.

Cytowana literatura:

IUCN SSC (2012). IUCN SSC Guiding principles on trophy hunting as a tool for creating conservation incentives. Ver. 1.0. IUCN, Gland. <https://iucnssuli.org/index.php/2020/07/09/321/>
 Naidoo, R., Weaver, L. C., Stuart-Hill, G. & Tagg, J. (2011). Effect of biodiversity on economic benefits from communal lands in Namibia. *Journal of Applied Ecology* 48: 310-316
 Frisina, M. & Tareen, S.N. (2009). Exploitation prevents extinction: Case study of endangered Himalayan sheep and goats. In: *Recreational Hunting, Conservation and Rural Livelihoods: Science and Practice* (eds. B. Dickson, J. Hutton & W.M. Adams). 1st edition, Wiley-Blackwell, Oxford, UK. pp. 141-156.

Przewodnicząca PROP

 Prof. dr hab. Wanda Olech-Piasecka

Do wiadomości:
 Członkowie PROP